

mgr Małgorzata Dawidowska

**Analiza zależności pomiędzy liczbą pielęgniarek/położnych na 1000
mieszkańców a wybranymi parametrami określającymi stan zdrowia
społeczeństw w wybranych 46 krajach świata**

STRESZCZENIE

W krajach wysoko uprzemysłowionych od kilku dekad obserwowany jest niedostatek usług medycznych w stosunku do rosnących potrzeb zdrowotnych. Niedostatek ten wynika z jednej strony ze stałego wzrostu długości życia, co generuje potrzeby w zakresie zabezpieczenia medycznego, z drugiej strony z deficytu wykwalifikowanych kadr medycznych. Rosnące wymagania jakościowe w zakresie opieki zdrowotnej, generowane przez środki masowego przekazu i wzrost świadomości zdrowotnej obywateli krajów państw wysoko rozwiniętych kreują zdecydowanie wygórowane wymagania odnośnie do jakości opieki zdrowotnej. Wymagania te są w stanie spełnić jedynie najbogatsze kraje, które opierają swe gospodarki o surowce, cechujące się stosunkowo nieliczną populacją: Arabia Saudyjska, Sułtanat Brunei itp. W pozostałych państwach, nawet należących do najbogatszych, nie wszystkie potrzeby zdrowotne są zaspokajane ze środków publicznych. Stan ten stanowił bodziec do wprowadzenia w życie nowej koncepcji pielęgniarstwa, nazywanej obecnie pielęgniarstwem zaawansowanej praktyki. Podstawowym założeniem tego systemu było przyznanie pielęgniarkom szerokich uprawnień w zakresie prowadzenia diagnostyki i terapii, co pozwala odciążyć lekarzy od obowiązków w zakresie profilaktyki zdrowotnej i opieki poszpitalnej. Wielokrotnie wykazano, że włączenie pielęgniarek zaawansowanej praktyki w proces diagnostyczno-terapeutyczny, skutkuje spadkiem śmiertelności pacjentów kardiologicznych w okresie następującym po hospitalizacji z powodu np. niewydolności krążenia, przy jednoczesnym skróceniu okresu niezbędnej hospitalizacji. Podobne dane dostępne są w literaturze odnośnie do innych ostro przebiegających stanów zagrożenia życia w zakresie pediatrii, ginekologii i położnictwa, interny i chirurgii. W USA, skąd pochodzą

najpełniejsze dane statystyczne, wyliczono, że system ten przynosi wymierne korzyści ekonomiczne przy wrastającej satysfakcji chorych. Wprowadzenie pielęgniarstwa zaawansowanej praktyki wymagało ustanowienia zasadniczych zmian w systemach organizacji ochrony zdrowia oraz w systemie kształcenia podyplomowego kadr pielęgniarskich. Dokonano tego mimo wyraźnego sprzeciwu lekarzy, zainteresowanych w zachowaniu zakresu ich dotychczasowych kompetencji. W Polsce, mimo ewidentnych i policzalnych korzyści z tego systemu, dotąd nie zainicjowano nawet prac legislacyjnych prowadzących do wprowadzenia systemu pielęgniarstwa zaawansowanej praktyki.

Celem niniejszej pracy było dokonanie przeglądu zakresu kompetencji pielęgniarek zaawansowanej praktyki oraz wymiernych korzyści z wprowadzenia tego systemu w różnych krajach świata. Postanowiono oprzeć się o dane statystyczne dotyczące jakości systemów opieki zdrowotnej mierzonej globalnymi danymi takimi jak długość życia, umieralność niemowląt, liczebność kard medycznych, a także danych dotyczących zamożności społeczeństw oraz ilości środków przeznaczanych na świadczenia medyczne finansowane ze środków publicznych. Posługując się metodą analizy korelacji rangowej, analizy wariancji oraz analizy metodą składowych głównych wykazano, że w krajach dysponujących wysokim PKB, przeznaczających znaczący odsetek środków na świadczenia medyczne, odnotowuje się istotnie wyższy poziom zabezpieczenia kadr pielęgniarskich w porównaniu z krajami niezamożnymi. Wykazano prostą zależność pomiędzy zamożnością i poziomem rozwoju cywilizacyjnego, a nasyceniem kadrą medyczną i dobrostanem zdrowotnym społeczeństwa. W wiodących pod tym względem krajach poziom nasycenia kadrami pielęgniarskimi oraz ich kompetencji i dobrostan zdrowotny były najwyższe. Zauważono ponadto, że we wszystkich krajach o najlepszych wskaźnikach dobrostanu zdrowotnego i poziomie życia personelowi pielęgniarskiemu towarzyszy liczny personel pomocniczy, w praktyce nieobecny w Polsce. Postuluje się najszybsze wprowadzenie pielęgniarstwa zaawansowanej praktyki w naszym kraju oraz włączenie do systemu pomocy pielęgniarskich i asystentów medycznych

Słowa kluczowe: pielęgniarka, położna, edukacja, kompetencje, służba zdrowia, wydatki, opieka zdrowotna populacji, zaawansowana praktyka pielęgniarska